

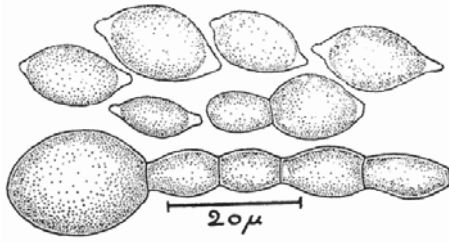
SERT ÇEKİRDEKLİ MEYVELERDE ÇİÇEK MONİLYASI

Monilinia laxa (Aderh. & Ruhland) Honey
(= *Sclerotinia laxa*)

1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Etmenin miselyumu bölmeli ve renksiz; kalınlıkları ve hücre büyüklükleri hifin yaşına göre değişir. Genellikle genç miselyum ince, yaşlı olanlar ise kalındır.

Miselyum üzerinde, rozet şeklinde mikrokonidioforlar ve bunların üzerinde de küre şeklinde renksiz mikrokonidiosporlar oluşur. Konidiosporlar genellikle limon şeklinde, bir ucu sivri, diğer ucu yuvarlakça olup miselyum üzerinde zincir şeklinde oluşur ve olgunlaştıktan sonra dağılır (**Şekil 26**).

Şekil 26. Çiçek monilyasının konidiosporları.

Hastalıklı her organ üzerinde doğada konidiosporlar oluşur. Hasta dallar üzerinde sonbahar ve ilkbahar başlangıcında püstüller halindeki konidiospor yığınları çıplak gözle görülebilir. Başlangıçta açık renkli olan püstüller, olgunlaştıkça gri renge dönüşür. Püstüller üzerindeki konidiosporlar, yağmur damlaları ve sarsıntıyla çevreye yayılırlar. İlkbaharda spor kitlelerini ilkbaharda yağışlarla birlikte hasta çiçek ve meyvelerde de görmek olasıdır.

Apotesyum, fungusun eşeysel üremesini sağlayan organıdır ve ilkbaharda toprakta kalan mumya meyvelerde oluşur. Apotesyum içinde bulunan askuslar dar, silindirik şeklinde ve tepesi biraz şişkin olup, içlerinde 8 adet tek hücreli renksiz oval askosporlar bulunur.

Fungus kışı hastalıklı dallardaki kanserler üzerinde miselyum halinde geçirir. Meyve enfeksiyonları meydana gelirse, ağaçta asılı kalmış mumya meyveler üzerinde de kışı miselyum halinde geçirir. Hastalanmış dal ve meyveler üzerinde ilkbaharda konidiosporlar meydana gelir ve açmış olan çiçekleri enfekte eder.

2. BELİRTİLERİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI

Hastalık etmeni konukçusunun özellikle çiçek, çiçek sapı, sürgünlerinde belirti oluşturur. Meyvede de enfeksiyonlara neden olabilmektedir.

Hastalığa yakalanmış çiçeklerin taç yaprakları, dişicik borusu ve erkek organları kahverengileşir ve bu renk değişimi daha sonra tüm çiçeğe yayılır (**Şekil 27**). Nemli havalarda enfekte olmuş kısımlar üzerinde etmenin konidiospor kitleleri

görülür. Hasta çiçekler kuruyarak zambak akıntısı ile birlikte dal üzerinde asılı kalır (Şekil 27b).

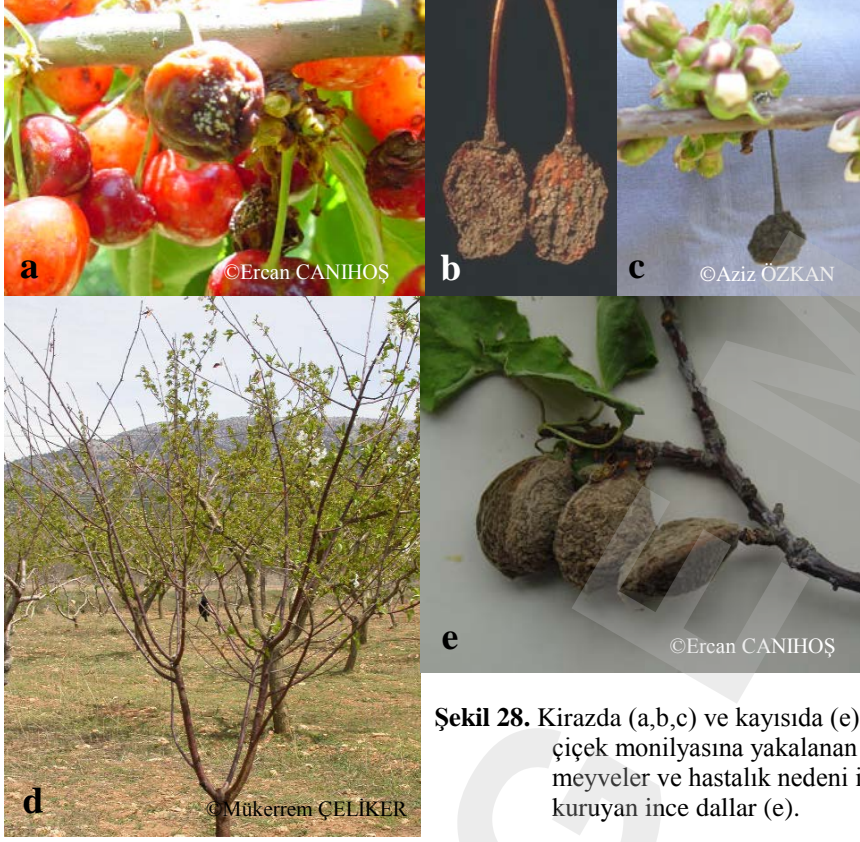

Şekil 27. Kayısıda çiçek monilyasına yakalanan çiçekler (a,b) ve zambak akıntısı (c,d).

Çiçek sapından enfekte olan sürgünler esmerleşir, ince sürgünler tamamen kurur (Şekil 28d), kalınlarında ise kanser yaraları oluşur. Kanser yaraları kapanmaz, ortası çökük, elips şeklinde ya da uzun yarıklar şeklinde kendini gösterir. Kanser yaralarının altındaki parankima dokusu erir ve kahverengine döner. Kuruyan kısımlardaki tomurcuk, çiçek, meyve ve yapraklar da ölürler ve dala asılı halde kalırlar. Yağmurlu ve nemli havalarda yara etrafında zamklanma görülür (Şekil 27 c,d)

Meyve enfeksiyonları, genellikle meyve olgunlaşmasına yakın dönemde meydana gelir. İlk belirti, meyve kabuğunda oluşan kahverengi bir veya birkaç lekedir. Lekelerin etraflarında açık kahverengi bir halka bulunur. Çürüklük meyve etinin içine doğru gelişir, ancak leke çukurlaşmaz. Bu lekeler üzerinde 1-3 gün sonra konidiospor yastıkları oluşur ve konidiosporlar olgunlaşınca uçarlar. Konidiospor kümeleri yarım küre şeklinde olup, yeşilimsi-gri renklidir. Meyve üzerindeki miselyum kitlesi zamanla meyveyi buruşturur ve tamamen kurutur. Kuruyan meyveler mumyalaşır ve dalda asılı kalırlar (Şekil 28a,b,c,e).

Genel olarak hastalık yurdumuzun konukçularının yetiştirildiği bölgelerde görülmektedir.

Şekil 28. Kirazda (a,b,c) ve kayısıda (e) çiçek monilyasına yakalanan meyveler ve hastalık nedeni ile kuruyan ince dallar (e).

3. KONUKÇULARI

Çiçek monilyasının konukçuları, kayısı, kiraz, vişne, erik, badem ve şeftalidir.

4. MÜCADELESİ

4.1. Kültürel Önlemler

Yağışın çok fazla olduğu yıllarda, hastalık şiddeti normalden daha yüksek olacağı için, ilaçlama programının başarısı beklenenden daha düşük olabilir. Bu riski en aza indirebilmek için kültürel önlemlere titizlikle uyulması gerekmektedir. Bu amaçla;

- İlkbaharda hastalığın görüldüğü bahçelerde enfekteli yaprak, çiçek, sürgün ve dallar kesilerek imha edilmeli ve böylece enfeksiyon kaynakları ortadan kaldırılmalıdır.
- Enfeksiyon öncesinde mumyalaşarak ağaç üzerinde kalmış meyve ve çiçekler ile yere dökülmüş meyveler toplanarak imha edilmelidir.

4.2. Kimyasal Mücadele

4.2.1. İlaçlama zamanı

- 1. ilaçlama:** Çiçeklenme başlangıcında (%5-10 çiçekte)
- 2. ilaçlama:** Tam çiçeklenmede (%90-100 çiçekte) yapılır.

4.2.2. Kullanılacak bitki koruma ürünleri ve dozları

Bakanlık tarafından yayınlanan “Bitki Koruma Ürünleri” kitabında tavsiye edilen bitki koruma ürünleri ve dozları kullanılır.

4.2.3. Kullanılacak alet ve makineler

İlaçlamada, hidrolik bahçe pülverizatörü veya motorlu bahçe pülverizatörü kullanılır.

4.2.4. İlaçlama tekniği

İlaçlama, ağacın her tarafını kaplayacak şekilde yapılmalıdır.